

ZÁLEŽÍ NA NÁS?

Rev. David Usher, GB

21.10.2007

V Canterbury, New Hampshire, ve Spojených státech, poblíž místa, kde jsem bydlíval, je vesnice shakerů. Nejspíše jste o shakerech nikdy neslyšeli. Byli náboženskou skupinou založenou v polovině 18.století v Anglii a v roce 1774 masově emigrovali do Spojených států. Shakeři byli radikální v každém slova smyslu a jejich revoluční křesťanství šokovalo jejich současníky. Odmítali téměř všechny hlavní ideály americké společnosti ve své době. Věřili ve společné vlastnictví, byli pacifisty, tančili při bohoslužbě, věřili v rovnost pohlaví, celibát, jednoduché žití a tvrdou práci. To, že vnesli tanec, kroužení a tleskání na posvátné místo a povýšili to nad boží slovo pronášené knězem, shledali tehdejší protestanti svatokrádežným. Ale pro shakery znamenal tanec společné, a ne jednotlivé spojení s Bohem, což bylo mocným symbolem jejich kulturního systému.

Jmenovali se formálně Jednotná společnost věřících, ale říkalo se jim shakeři, pro užívání extatického tance při bohoslužbách. Navzdory tomu, že prosazovali jednoduchý společný život, byli agresivními podnikateli, začínali různé druhy podnikání a finančně vzkvétali. A přestože žili ve společenství jeden s druhým, neizolovali se a aktivně se podíleli na obchodním i společenském životě ve svém prostředí. Dědictvím po nich zůstává domácí vzpřímený nábytek, který si vyráběli, zvláště židle s vysokými opěradly, nábytek, který je stále oblíbený a dodnes se napodobuje.

Byli mimořádně úspěšní a vlivní v mnohém směru a v době jejich největšího vzmachu žilo v shakerské vesnici v Canterbury více než 300 lidí na 3000 akrech, a to byla pouze jedna ze 17 takových shakerských vesnic ve Spojených státech. Nicméně shakeři se dostali do prudkého úpadku ve 20.století, a poslední obyvatel v Canterbury zemřel v roce 1992, a od té doby se místo stalo živým muzeem a je fascinující ho navštívit. Dosud existuje už jen malé společenství pár postarších shakerů. Brzy už více nebudou. To, co bylo kdysi vzkvétající náboženskou alternativní vizí, je v závěrečném stadiu vlastního vymizení.

Vyprávím vám tento příběh, protože nám unitářům má co říci. Shakeři nejsou jedinou náboženskou sektou, která po období rozkvětu vymřela. Historie je plná takových příběhů. Určitě ve Velké Británii a ve Spojených státech, a jsem si jist, že v této zemi je tomu také tak. Existovaly početné církve, sekty, a kulty, které se na čas rozvinuly a pak zmizely v prachu dějin. Když mocná politická a vojenská empiria – římské, otomanské, rakousko-uherské, můžeme jich vyjmenovat kolik chceme, když mohla ta empiria na čas vzkvétat, aby přirozeně pak zanikla, či aby byla zaplavena přílivem velkého světa – přes jejich veškerou moc a bohatství, o co víc jsou zranitelné církve? A zvláště ty malé, jako je ta naše?

Vůbec se nedá říci s jistotou, že unitářství přežije. Začalo se v Transylvánii a to, že tady je po téměř čtyři a půl století neznamená, že tady bude po další čtyři a půl století. Třeba tu nebude ani čtyři a půl desetiletí. Jestli přežijeme, závisí zčásti na záležitostech a vlivech, které jsou větší, než kam dosahuje náš vliv. Ale také to závisí na tom, jak se těm záležitostem větším než jsme my přizpůsobíme a jak na ně odpovíme v hlubším smyslu. Andrew Abbie, významný australský antropolog, jehož manželka byla mou milovanou učitelkou v nedělní škole, když jsem byl malý, napsal, že charakteristickým rysem opravdové inteligence je přizpůsobivost. Ten, kdo se přizpůsobí, ať je to národ, společnost, kmen či církve, je ten, kdo přežije. Pokud budeme tvrdošijně lpět na opakování víry, která mohla být odpovídající pro dřívější generace, ale už více neoslovuje duchovní hlad generace dnešní, pokud nebudeme schopni přizpůsobit se současnému, nemusíme přežít. Ani bychom si to

nezasloužili.

Vede to k otázce: Pokud by unitářství nepřežilo, byl by svět jeho odchodem chudší? Nabízíme něco důležitého, co nelze najít nikde jinde? Pokud ano, co to je, to něco?

Jsem unitářem po celý život. Vyrostl jsem v unitářské obci v Adelaide v Jižní Austrálii a jsem za to velice vděčný. Byla to velmi cenná část mého dětství a mého mladistvého rozvoje a mám silnou citovou vazbu k této náboženské tradici. Kdyby měla vymizet, pocítil bych hlubokou osobní ztrátu a smutek. Ale svět nedbá na mé pocity a ani by neměl. Mé pocity nejsou dostatečným důvodem pro to, aby unitářství přežilo. Musí existovat lepší důvod, než že bychom si pak měli hledat nějaké jiné náboženství.

A tak mi dovozte, abych vám předestřel několik důvodů, proč svět potřebuje unitářství. Či, přesněji řečeno, proč svět potřebuje hodnoty a principy, které unitářství podírají. Protože je pravdou, že by moc nevadilo, kdyby se unitářství jako instituce stalo trochu víc než historickou kuriozitou, pokud by hodnoty a principy unitářství přežily. Ve skutečnosti si někdy myslím, že to je právě instituce unitářství, která těm hodnotám a principům brání v rozkvětu. Někdy se můžeme tak zaměstnávat tím, abychom zachránili instituci, že můžeme zapomínat, proč tady je.

Proč svět potřebuje unitářské hodnoty a principy? Chci vám předestřít tři důvody. Nepochybuji, že jich je víc, které byste vy předestřeli na oplátku. Svět řídí fundamentalisté, lidé, kteří jsou přesvědčeni, že mají pravdu, a jen oni mají pravdu, a kteří jsou připraveni zničit kohokoli, kdo stojí proti nim, a zničit i svět, pokud by toho bylo zapotřebí. V Británii neustále slyšíme o hrozícím nebezpečí islámských fundamentalistů, ale více se obávám západních fundamentalistů, náboženských i politických, kteří způsobili mnohem více škod bezpečnosti a harmonii světa, než kterýkoli případný bombový atentátník. Zčásti se více obávám fundamentalistů na mé vlastní straně hranice, protože je lépe znám a sdílím s nimi některé názory na svět. Víím, jak by pro mne bylo snadné, abych se jim podobal.

Proti arogantním jistotám fundamentalismu svět potřebuje pokorné nejistoty liberalismu, svobodomyšlnosti. Pokorné nejistoty se mohou zdát nepřitažlivé, ale nikdy jich nebylo více zapotřebí. V pokorné nejistotě může být spása světa. Svět potřebuje lidi, kteří jsou pokorní i dost stateční, aby řekli: „Neznám celou odpověď, ale má částečná odpověď se doplňuje s tvou částečnou odpovědí.“ Svět potřebuje lidi, kteří jsou schopni říci: „Toto je má víra. Pověz mi o tvé.“

Za druhé, svět je v neustálé změně. Nic nezůstává neměnné. Svět potřebuje víru, která z tohoto činí umění, která není zkamenělá v souboru pouček a dogmat, ale je plynoucí a svobodná následovat tvary dne. Dokonce i ty církve, které sebe prohlašují za strážce věčné pravdy se nakonec mění, jakkoli té změně odolávají. Vzpomínáte, jak před 6 měsíci papež konečně vyhlásil, že místo jako předpekli neexistuje? Po všechna staletí se učilo, že nepokřtěné děti nemohou nikdy vstoupit na nebesa, že jsou navěky vyloučeny ze spásy. A přes noc, co vy víte, najednou to jde! Znamená to, že předchozí neomylní papežové nebyli nakonec neomylní? A co všechna ta miminka, která zemřela před dubnem letošního roku?

Nechci se katolické církvi vysmívat, protože jí ctím. Ale jde mi prostě o to, že když se vše mění, dokonce i články víry, proč z toho neučinít umění? Proč si to nevzít za své? Svět potřebuje víru, která je pružná a přizpůsobivá víc, než víru, která předstírá, že něco trvá.

Za třetí, svět potřebuje unitářství, protože lidé potřebují místo, potřebují společenství, ve kterém se mohou cítit bezpečně být duchovně sami sebou. Jestli si

někteří lidé přejí poddat se nastolenému podrobení se vnějších církevních autorit, nechme je ať tak činí s naším požehnáním. Ale existují druzí lidé, lidé jako my, kteří nemají rádi taková omezení, kteří potřebují mít možnost říci poctivě a otevřeně co věří a co nevěří, kteří si přejí vyjadřovat svoji spiritualitu autenticky a beze strachu, i to, s jakými lidmi si přejí se shromažďovat. Omezení náboženské svobody, která byla platná, když se unitářství začínalo, už neplatí, takže nemá význam a je neproduktivní, abychom pokračovali v protestech proti omezením, která jsou překonána. Ale nabízíme náboženské společenství, které je otevřené a štědré srdcem, a které má tu schopnost inspirovat a proměňovat životy, náboženské společenství, které opravdu vede ke spáse. Ne spáse takové, jak obvykle mylně chápána – být spasen před zatracením. Ale spáse jako duchovnímu zdraví, duchovní celistvosti, objevování opravdové radosti a smyslu života.

Toto je naším posláním a naším účelem a to je poslání a účel, které jsou pro svět zralé a svět by bez nich byl mnohem chudší. Naším posláním není, abychom si žili pěkně v uzavřených malých skupinkách, a chránili se před tvrdostí vnějšího světa. Naším posláním je zavázat se světu a ne před ním unikat.

Jestli přežijeme je ve vašich a mých rukách. Máme toho mnoho na práci. Ale máme dobrý důvod být radostní a plní naděje. Protože ta práce, kterou děláme, je dobrá práce, je to práce, která je zároveň odměnou, odměnou nám, i světu.

Meditace

Modlíme se za moudrost, abychom nebyli zahořklí kvůli ztrátě, abychom nežili v beznaději kvůli zklamání, ani abychom se nestáhli v našem trápení, ale abychom byli více otevření, více pozorní, aktivnější a milující po všechny naše dny.

Nechť je náš život obohacen letmou radostí, chvilkovými záblesky krásy, věcmi pomíjivými i dlouhodobějšími, kterých si umíme cenit a vetkávat je v bohatší tapiserii vzpomínek a smysluplnosti.

Dej, ať vidíme těch nejlepších pár věcí, které nesou známku věčného: krásu, která žije milující laskavostí, proměnu utrpení v chápající lásku, božský podnět, který je vyslán a přijat.

Nechť věci, které jsou prchavé – jako být bohatší – mjíme a směřujeme k věcem trvalým. Nechť se radujeme z pomíjivých krás života tak, aby s námi mohly být věčně.

Invokace

Náboženství jako souhrn správných náboženských pouček a jejich správného dodržování se stává rozdělující a absurdní. Náboženství jako společná cesta s druhými, naslouchání druhým, sdílení s druhými není předpisem, ale způsobem života. Být náboženským člověkem je být vděčný za to všechno, čeho se nám dostává a dávat tolik, kolik můžeme. Náboženství je způsob života ve vcítění, odezvě, důvěře v posvátný potenciál, úctě jednoho k druhému, k matce zemi, a všem jejím tvorům – způsob života, který láska činí krásným.